

Šmílův DAF

Chajej Sara 5773

25. chešvan 5773
10. listopad 2012

Časy pro tento týden:

čas tfilin od 5:58 | šma jisrael do 8:25 | mincha od 12:09 | západ slunce 16:24 | tři hvězdy 16:59

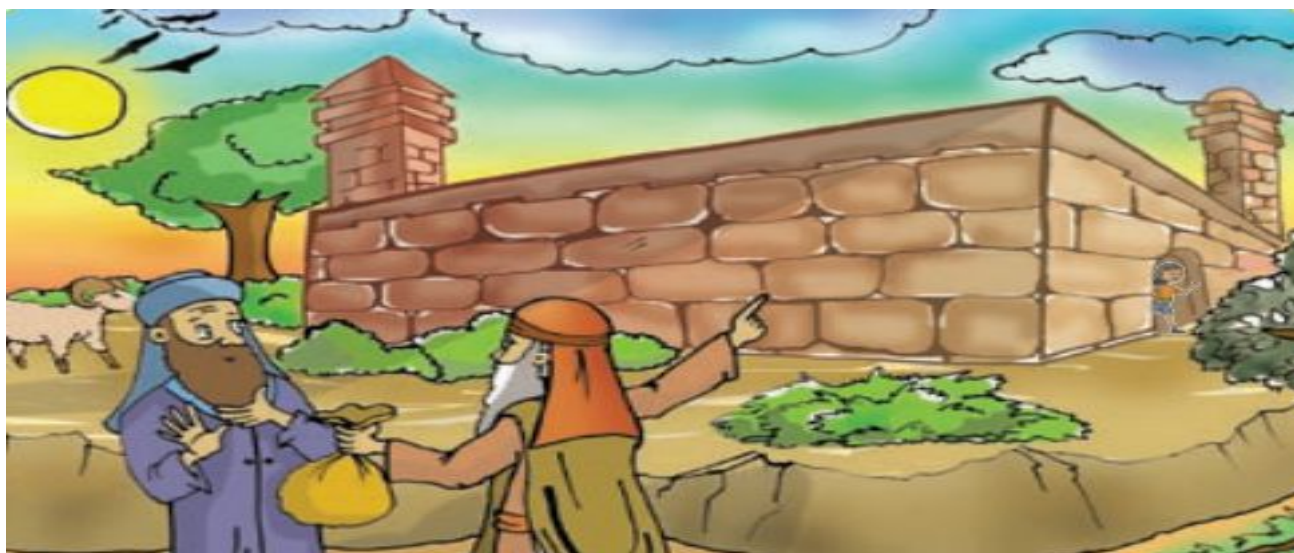
začátek šabatu: 16:08 | konec šabatu: 17:16

Kratce | Bekicr

Šabat šalom,
do dnešního Bekicru vybírám dva starší texty, které jsem kdysi napsal do Příběhů Tóry. Oba patří mezi mé oblíbené...

Ačkoliv Bůh Avrahama ujistil, že získá (zdarma) celou zemi Kenaán, musel Avraham za Machpelu zaplatit nesmírně vysokou částku. Proč o to místo tolik stál? Protože znal tradici, podle které byli v Machpela pohřbeni Adam s Evou, a jiné místo nechtěl. Avraham Machpelu koupil a učinil z ní nejslavnější rodinnou hrobku historie. (Dnes jsou v hrobce podle tradice pohřbeny čtyři manželské páry: Adam a Eva, Avraham a Sára, Jicchak a Rivka a Jákov s Leou.) Talmud říká, že o třech místech v Izraeli nemůže být sporu, neboť jsou důkazy, že je Židé řádně odkoupili za smlouvenou cenu: Machpela v Chevronu (kterou Avraham koupil od Efrona), Chrámová hora v Jeruzalémě (kterou David koupil od Aravny) a Josefova hrobka ve Šchemu (kterou Jákov koupil od krále Chamora). Není bez ironie, že právě o tyto tři místa se dodnes vedou spory. Mimochodem, hebrejšтина a arabština jsou si blízké a většina arabských místních jmen v Izraeli vychází z jmen starého židovského osídlení. Právě tato tři místa však nesou rozdílné názvy: Jeruzalém (Al Kuds), Chevron (Chalil) a Šchem (Nábulus).

Je psáno: „A vstoupil Jicchak do stanu své matky Sárý, vzal si Rivku, ta se mu stala ženou, Jicchak se do ní zamiloval a utěšil svůj smutek nad ztrátou matky.“ Nechme stranou Freuda a celou psychoanalýzu a všimněme si, jak tuto větu komentoval rabi Šimšon Rafael Hirsch: „Tak jako tato první svatba, tak i většina židovských svateb dodnes nevzniká na základě romantické touhy, ale

rozumové úvahy. Až sblížením novomanželů se rodí láska a čím více jsou si manžely, tím více se mají rádi! Srovnajme toto manželství s těmi, která jsou založena na předmanželské lásce, kde svatbou láska ‚vrcholí‘, aby pak postupně umírala. Na rozdíl od toho byla Jicchakova svatba s Rivkou počátkem vztahu, který časem sílil. Rivka Jicchakovi nahradila matku, může se dívka dostat většího uznání?“ - Šabat šalom.

Alijot | Rychloparaša

Kohen: Sára umírá v KIRJAT ARBA (Chevron). Podle jedněch komentátorů se Sára bála, že Avraham obětuje (čti zabije) Jicchaka na hoře Moria, podle jiných se bála, že to nedokáže. Avraham kupuje pro Sáru hrobku. Sárin pohřeb.

Levi: Avraham se stává vlastníkem MACHPELY, jeskyně, které dnes říkáme hrobka praotců (jsou v ní pohřbeni Avraham a Sára, Jicchak a Rivka, Jaakov a Lea a také Adam a Chava). Bůh žehná Avrahamovi vším (hebr. BAKOL). I zde existují dva názory. Podle jednoho je pod tímto výrazem ukryt syn (gematria BAKOL a BEN je shodná), podle druhého měl Avraham a Sára i dceru, která se jmenovala BAKOL.

Šliší: Avrahamův sluha, podle tradice Eliezer, je pověřen úkolem najít pro Jicchaka vhodnou manželku. Vydá se do Nachorova města, kde vyčkává u studny. Aby si ověřil dobrotu budoucí nevěsty, má vymyšlený jednoduchý plán. Optá se dívky, jestli by mu nedala napít. Pokud dá a zároveň projeví snahu napojit i velbloudy – bude to ona. Eliezer se setkává s Rivkou – a je to ona!

Revii: Eliezer je pozván do Rivčiny rodiny, které vypráví svůj příběh a prosí o Rivčinu ruku pro Jicchaka.

Chamiší: Rivčina rodina, okouzlena dary a zázračným příběhem, souhlasí se sňatkem. Rivka odchází s Eliezerem. Jicchak se žení s Rivkou a uvádí ji do stanu své matky Sary.

Šiši: Avraham, poté co splnil svou roli zakladatele židovského národa, se věnuje svému osobnímu štěstí a žení se s KETUROU, což je podle mnohých HAGAR a má s ní šest synů. Avraham umírá ve věku 175 let.

Švii: Jišmaelova genealogie. Jišmael umírá ve věku 135 let.

Haftara (Královská 1 1:1-31): David umírá. Kdo bude jeho dědicem?

Pro dospělé | Dvartora

Rabbi Sacks: Slib

Sidra Chaje Sara se soustřeďuje na dva příběhy, oba až zdlouhavě vypravované s mnohými detaily. V jednom Avraham kupuje pole s jeskyní, kde chce pohřbít Sáru, v druhém posílá sluhu, aby našel pro Jicchaka manželku. Proč se Tóra soustřeďuje na tyto dvě události? Jednoduše bychom mohli říct, že prostě proto, že se staly. Tak tomu ale nemůže být. Velmi bychom se mýlili, kdybychom si mysleli, že má Tóra za cíl nám prostě převyprávět události, které se sebehly. Tóra není historickou knihou. Její jméno – Tóra – znamená „učení“, Tóra nás chce poučit. Vypráví nám historky, jen pokud v sobě mají něco, co je pro nás i dnes relevantní, něco, co bychom měli znát. Jaké je tedy poselství dvou příběhů této sidry? Dovolují si tvrdit, že nečekané.

Když Bůh s Avrahamem uzavřel smlouvu, slíbil mu dvě věci, což Tóra pětkrát opakuje a zdůrazňuje. Slíbil mu zemi. Znovu a znovu Bůh Avrahamovi říkal, že kenaánská země bude jednou jeho. Druhým slibem byly děti. I to Bůh pětkrát opakuje.

V obou případech je Bůh velkorysý a štědrý. Zemi, v celé její délce a šířce bude Avraham a jeho děti vlastnit „navěky“. A potomků bude mít Avraham jako prachu země, hvězd na nebi a písku moře. Avraham se má stát praotcem ne jednoho, ale mnoha národů. Jaká je ovšem realita v okamžiku, kdy umírá Sára? Avraham nevlastní ani píd' země a má jednoho syna-následníka.

Teprve nyní je význam obou příběhů sidry jasnější. Avraham zdlouhavě vyjednává s Chetejci, aby koupil jeskyni Machpelu, ve které by pohřbil Sáru. Bylo to nervózní až ponižující vyjednávání. Chetejci něco říkají, ale něco jiného tím myslí. „Jsi mezi námi Boží kníže, pohřbi svou mrtvou v nejlepší z našich hrobů,“ říkají nahlas, ale myslí tím: „Nic ti neprodáme. Maximálně můžeš použít nějaký z našich hrobů.“ Avraham ví, že je cizinec, který na půdu v zemi nemá nejmenší nárok. Přesto se nevzdává. Trvá na tom, že chce Sáru pohřbit do vlastního hrobu. „Dobrá, dám ti to pole,“ říká Efron Chetejský, ale o daru nemůže být řeč. Vyžaduje šílenou cenu čtyř set stříbrných šekelů. Avraham neváhá a pole kupuje. Jedno malé pole s jeskyní. Pohřebiště. To je vše, co Avraham bude kdy za svého života v Zaslíbené zemi vlastnit.

Další kapitola, jedna z nejdelších v Mojžíšových knihách, vypráví o Avrahamově starosti s Jicchakovou ženitbou. Jicchakovi je třicet sedm a stále je svobodný mládenec. Avraham má syna, ale nemá žádné vnuky. Stejně jako Sárin hrob i snacha bude Avrahama stát mnoho peněz a úsilí.

To nejsou banální historiky. Sdělují nám významné poselství. Ano, Avraham bude mít zemi a nespočetně dětí, ale sliby se nevyplní ani okamžitě a ani snadno. Nevyplní se bez lidského úsilí. Naopak, vyžadují soustředěnou sílu vůle. Boží sliby nejsou tím, čím se na první pohled zdají. Boží slib neznámá, že se Bůh bude snažit sám. Bůh naopak snahu vyžaduje a oznamuje Avrahamovi a jeho potomkům, že se musí o sebe sami starat a On jim pak pomůže. Výsledkem bude samozřejmě to, co Bůh slíbil. Ale ne bez překonávání obtíží, které se někdy zdají skutečně nezdolné.

Je zajímavé, že obě témata – země Izrael a děti, tedy židovská budoucnost – jsou dodnes, po čtyřech tisících letech stále hlavní starostí židovských obcí všude na světě. Budoucnost a bezpečnost Izraele jako židovské domoviny a budoucnost židovského národa („Budeme mít židovské vnuky?“) nás trápí tak jako Avrahama. Existuje ještě nějaký jiný národ na světě, který má stejné starosti jako před čtyřmi tisíci lety? Historická identita vzbuzuje úctu i děs. Ani dnes, stejně jako tehdy, neznámá Boží slib, že bychom měli složit ruce do klína a čekat. Tato představa nemá ve světě Tóry místo. Naopak. Boží smlouva je výzvou. Naší výzvou. To je význam příběhů sidry Chaje Sara. Avraham pochopil, že Bůh na něj spoléhá.

Víra neznámá pasivitu, ale odvahu jednat, nenechat se otrávit. Boží slib nás inspiruje, posiluje. Budoucnost bude, ale záleží na nás.

Studnice syna Davidova

Nosiči vody

Někdy jim říkáme pomocné pracovní síly, protože výraz "pomocný dělník" je pro ně příliš vznešené. Stojí hluboko pod Podržtaškou i Půjčmidrátem. Jejich práce je sice tělesně často značně namáhavá, ale nevyžaduje žádnou odbornou přípravu, nic, čemu říkáme vzdělání, a ani nenamáhá šedé buňky mozkové. Stojí na samém konci pomyslného společenského žebříčku. A mnozí nad nimi beze studu ohrnují nos. "Neučil jsem se, proto tu kopu tuhle jámu," hlásaly před pár lety reflexní vesty jedné party kopáčů. Možná právě vykopávali vodovodní trubky. Když chce Bůh sdělit, že určité povinnosti padají na všechny příslušníky národa, i na ty nejubožejší, říká: "Od dřevorubců až po nosiče vody."

V naší sidře potkáváme jednu takovou. Avrahamův sluha Eliezer stojí v Charanu u studny a říká si: "Postavím se tu a budu sledovat, jak vycházejí dcery mužů tohoto města čerpat vodu." Ani ty slečny nenazývá dcerami svého města, jen dcerami lidí toho města, jako kdyby neměly svou vlastní identitu. Když se pak Rivky ptá, kdo je, neříká: "Kdo jsi?",

ale: "Či jsi dcera?" Když hledá ubytování, ptá se, má-li její otec dostatek místa v domě. A přestože Rivka sama zařídila vše potřebné, shrábne veškeré zásluhy její bratr Lavan, když hrdě oznámí: "Uvolnil jsem ti místo v domě." A dokonce i když ji chce odvést Jicchakovi za manželku, neptá se Eliezer Rivky, ale Lavan a Betuela: "Chcete-li prokázat mému pánovi milost..." A oni, aniž by se jí jakkoliv zeptali, odpovídají: "Rivka je zde před tebou, vem ji a jdi."

Rivka ale nepřijímá svou pasivní roli. Když se jí Eliezer ptá, odpovídá: "Máme doma místo i dostatek píce pro tvé velbloudy." A když se Lavan s Betuelem snaží odložit svatbu, je to ona, kdo nakonec rozhodne o svém odchodu a šťastném konci celého příběhu.

Jedna z prvních zkoušek, které měly prověřit, zda bude Moše Rabejnu vhodným adeptem na vůdce židovského národa, se týkala jeho vztahu k midjánským nosičkám vody. Jitrovy dcery právě načerpaly vodu, ale pastevcí jiných stát se na ně obořili a chtěli jim pracně nabranou vodu vzít. Moše to nedokázal zpovzdálí sledovat, zasáhl a zastal se jich. Ukázalo se, že to nebylo zdaleka poprvé, kdy je chtěli pastevcí připravit o vodu. Proto se jich otec doma ptal: "Cože jste dnes doma tak brzo?"

Je zajímavé, že i první židovský král Šaul dosáhl svého postavení díky nosičkám vody, které ho nasměrovaly k Šmuelovi. Kdyby to nebylo důležité, určitě by nám Tanach nesděloval, koho se Šaul ptal na cestu. I tak má už dost stránek.

Rivčin příběh mohl snadno dopadnout úplně jinak. Kniha Soudců nám nabízí podobný příběh o muži z kmene Levi, který se vydal do daleka hledat si ženu. Ani on se neptal své vyvolené, jen jejího otce. A i v tomto příběhu se pak otec snažil muže zdržet, ale na rozdíl od příběhu naší sidry, v knize Soudců nikoho nenapadlo se dívky optat na její názor. Jak to dopadlo, vědí všichni čtenáři knihy Izrael soudců a králů - na cestě domů, v benjamínovském městečku Giva, ženu unesl běsnící dav (respektive ji davu předhodil vystrašený Levita), mučil a znásilňovali ji po celou noc, až nad ránem zemřela. V celém hrůzyplném příběhu přitom nezazní z úst tragické hrdinky jediné slůvko, dokonce i jméno té nešťastnice zůstává navěky neznámé. Fakt, že se Židé doby soudců dokázali chovat stejně zvráceně jako obyvatelé Sodomy, od počátku vypichuje právě onen "detail", že nikoho ani nenapadlo promluvit si s onou nešťastnou dívkou - co si přeje a jestli se sňatkem souhlasí.

Nosiči vody jsou dnes na ústupu, nahradili obecní vodovody. Ale lidé se stejným společenským statutem tu mezi námi zůstali. Hlídači objektů, uklízečky, pomocné pracovní síly. Budeme se k nim chovat jako Eliezer k Rivce nebo jako Moše k Jitrovým dcerám?

Jicchakova svatba s Rivkou nebyla možná bez dívčina aktivního souhlasu. Moše byl vybrán, až když se zastal opovrhovaných dívek. Záchrana (GEULA, vykoupení) není možná bez zlepšení přístupu k lidem v hloubce společenského žebříčku. A naopak - jejich znevažování může vést k tragédii knihy Soudců.

(Z kibucu Beerot Jicchak - rav Jaron Ben David, překlad a úpravy Jan Divecký)

Sidra v číslech | Šijury a aktualitky

- 5. sidra v Tóře (z 54), 5. sidra v knize Berešit (z 12), 4 paršiot, 3 otevřené, 1 zavřená, skládá se z 105 vět, 1402 slov a 5314 písmen, neobsahuje žádný příkaz
- Mišna Jomit: Nazir 9:1 | Daf Jomi: Šabat 38 | Halacha Jomit: Orach Chajim 153:3

Svět Doopravdy | Neklama

Trilogie biblických příběhů na www.dopravdy.cz.

Možnost zakoupit každý titul zvlášť, sleva při koupi celé trilogie.

Autor: Jan Divecký. Vydavatel P3K

- **Příběhy Tóry** - patnáct biblických zamyšlení od Stvoření světa po Mojžíšovu smrt
- **Izrael soudců a králů** - kniha výkladů biblických příběhů a map - od Jericha po Jeruzalém, od pádu jeriškých zdí po Davidovu říši
- **Králové Izraele** - závěr trilogie se věnuje době, kdy v Jeruzalémě stával Šalomounův Chrám a v jeho stínu vládli králové Davidovy dynastie

Biblické příběhy

